

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/122/2021
Identifikačné číslo spisu:	8313205471
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8313205471.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. P., bývajúceho v F. XX, zastúpeného JUDr. Petrom Gdovinom, advokátom so sídlom v Humennom, Kalininova 675, IČO: 42 026 938, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska ulica 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o väzbe, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C/143/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. septembra 2020 sp. zn. 15Co/3/2020, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. septembra 2020 sp. zn. 15Co/3/2020 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom zo 14. novembra 2019 č. k. 11C/143/2013-366 zamietol žalobu, priznal žalovanej proti žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku a priznal štátu proti žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie mal z výsledkov vykonaného dokazovania preukázané, že prvostupňový súd uznesením zo 16. júla 2006 sp. zn. 0Tp/41/06 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b/ a c/ Trestného poriadku vzal žalobcu do väzby. Väzba mu začala plynúť 13. júla 2006 a bol v nej 153 dní. Na základe prvostupňového uznesenia z 12. decembra 2006 č. k. 4T/150/2006-242 bol žalobca prepustený z väzby na slobodu a rozsudkom prvostupňového súdu z 25. októbra 2010 sp. zn. 4T/150/06 bol žalobca oslobodený spod skutku uvedeného v obžalobe; predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť.

1.2. S poukazom na odpis registra trestov, z ktorého vyplývalo, že žalobca bol pred vzatím do väzby päťkrát súdne trestaný pre rôznu trestnú činnosť, mal prvostupňový súd za to, že existujú dôvody v zmysle § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), a preto žalobu v celom rozsahu zamietol. V tejto súvislosti prvostupňový súd poukázal na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) z 25. júla 2006 sp. zn. 2Tpo/34/06, podľa ktorého obavu uvedenú v § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku napĺňa skutočnosť, že obvinený už bol v

minulosti päťkrát súdne trestaný pre rôznorodú trestnú činnosť, naposledy prvostupňovým rozsudkom z 18. júna 2003 sp. zn. 4T/402/02, pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods. 1 Trestného zákona, kde mu bol uložený peňažný trest vo výmere 21.000,- Sk a náhradný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka, pričom peňažný trest doposiaľ uhradený nebol. Teda podľa názoru súdu hrozilo, že ponechaním obvineného na slobode by tento mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti násilného charakteru vychádzajúc aj z možného motívu konania, ktorý označil poškodený U. O., teda zo vzájomných dlhodobých sporov o náhradu škody.

1.3. O trovách konania strán sporu rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a s ohľadom na čiastočné zastavenie konania z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby žalobcom a zamietnutie žaloby priznal žalovanej proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd na odvolanie žalobcu rozsudkom z 24. septembra 2020 sp. zn. 15Co/3/2020 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) potvrdil prvostupňový rozsudok a priznal žalovanej nárok na náhradu odvolacích trov.

2.1. Poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. októbra 2012 sp. zn. I. ÚS 444/2012, v ktorom súd uvádza, čo je potrebné považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody. Zákon č. 514/2003 Z. z. to bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Pri tomto rozhodovaní sa samozrejme musia vyvarovať svojvôle a svoje skutkové a právne závery riadne odôvodniť.

2.2. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že skutočnosť, že žalobca bol v minulosti niekoľkokrát súdne trestaný nemožno považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, keďže nejde o úmyselné a vedomé konanie osoby, ale o skutočnosti, ktoré sa stali v minulosti a nijako nesúvisia s predmetnou väzbou a nemôžu zakladať dôvody preventívnej väzby. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uznesenie sp. zn. 5Tost/7/2012 z 8. marca 2012) pri rozhodovaní o väzbe sa nevyžaduje naprostá istota, že obvinený bude konať podľa § 71 Trestného poriadku, ak nebude vzatý do väzby. Na rozhodovanie o väzbe preto postačuje, že táto hrozba s prihliadnutím na konkrétne skutočnosti je reálna. Zmyslom preventívnej väzby je zaistiť osobu obvineného, u ktorej existuje dôvodná obava vyplývajúca z konkrétnych skutočností, že bude opakovať trestný čin, pre ktorý je stíhaný, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval, alebo ktorým hrozil. Uvedený väzobný dôvod sa v určitej miere odlišuje od zvyšných dvoch väzobných dôvodov a je založený na predpoklade, že účelom trestného stíhania je i predchádzanie trestnej činnosti. V tejto súvislosti sa stotožnil a zopakoval argumentáciu prvostupňového súdu (pozri bod 1.2. veta druhá a tretia).

2.3. Odvolací súd uzavrel, že za týchto okolností nemožno dospieť k inému záveru ako k takému, ku ktorému dospel vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie. Je nepochybné, že žalobca splnil jednu z podmienok pre priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, a to tú, že bol prvostupňovým rozsudkom z 12. decembra 2006 sp. zn. 4T/150/06 oslobodený spod obžaloby. Na druhej strane však nemožno prehliadnuť páchanie trestnej činnosti žalobcom v minulosti, ktorá bola jedným z dôvodov, pre ktorý súd rozhodol o väzbe v predmetnom konaní. Hoci z pohľadu žalobcu je páchanie trestnej činnosti minulosťou, podľa názoru odvolacieho súdu je faktom, zavinenie ktorého nemožno pričítať nikomu inému ako žalobcovi samotnému a zároveň skutočnosťou, ktorá v súčasnosti vylučuje jeho nárok na náhradu škody.

2.4. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalovaná ako sporová strana mala v odvolacom konaní plný úspech, teda má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý žiadal zrušiť obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietal porušenie práva na spravodlivý proces a v tejto súvislosti aj právo na predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ďalej namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, a

to v spojitosti s jeho nesprávnym výkladom ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. Uviedol, že «okrem predchádzajúceho odsúdenia žalobcu ... žiadne konkrétne skutočnosti, či dôkazy, ktoré by odôvodňovali preventívnu väzbu nielenže neexistovali, ale neboli ani preukázané ... z gramatického, ako aj logického výkladu slovného spojenia „väzbu zavinila sama“ vyplýva, že by si túto väzbu mala osoba zapríčiniť vlastným aktívnym konaním a to práve v čase bezprostredne predchádzajúcom rozhodovaní o jeho väzobnom stíhaní ... takéto odôvodnenie rozhodnutia absentuje ... Podľa názoru odvolacieho súdu napĺňalo obavu uvedenú v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku skutočnosť, že bol obvinený v minulosti viac krát trestaný, naposledy rozsudkom Okresného súdu Humenné, sp. zn. 4T/402/02 z 18.6.2003 pre trestný čin výtržníctva, kde mu bol uložený peňažný trest. Z toho dôvodu podľa názoru súdu by žalobca mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti násilného charakteru. Toto odôvodnenie Krajského súdu v Prešove ... považujem za nedostatočné, opierajúce sa o skutkové tvrdenia, ktoré nemajú s konkrétnym prípadom nič spoločné a naďalej trvám na tom, že trestná činnosť žalobcu v minulosti nemôže byť dôvodom pre vzatie do väzby ... Ako odvolací súd konštatoval, zmyslom preventívnej väzby je zaistiť osobu obvineného, u ktorej existuje dôvodná obava vyplývajúca z konkrétnych skutočností, že bude opakovať trestný čin, pre ktorý je stíhaný, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil ... predchádzajúca trestná činnosť žalobcu nijako nesúvisí s vyššie zmieňovanými dôvodmi preventívnej väzby, na základe ktorých mal byť žalobca vzatý do väzby. Neexistovala dôvodná obava, že by žalobca trestný čin, pre ktorý bol stíhaný opakoval, či dokonca... »

4. Žalovaná vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcu navrhla dovolanie odmietnuť. Poukázala na to, že žalobca neoznačil v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V podstatnom ďalej poukázala na správne závery odvolacieho súdu.

5. Žalobca v reakcii na vyjadrenie žalovanej uviedol, že z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že namietali zmatečnosť podľa § 420 písm. f/ CSP - nedostatok dôvodov.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu,

právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

10. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

11. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

12.1. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

12.2. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj

pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

12.3. Podľa ustanovenia § 393 ods. 3 CSP ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

13. Žalobca v podanom dovolaní predovšetkým vytýkal odvolaciemu súdu právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, a to predovšetkým v súvislosti s interpretáciou na vec sa vzťahujúcim ustanovením § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. (bod 3). Na uvedený nedostatok zo strany prvostupňového súdu žalobca poukazoval v rámci podaného odvolania (č.l. 375 súdneho spisu), pričom odvolací súd v podstate (iba) prevzal argumentáciu prvostupňového súdu.

14. Podľa § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zaviniť sama.

14.1. Prvostupňový súd v tejto súvislosti v ostatnom rozsudku uviedol, že «[v] danej veci je potrebné prisvedčiť vyjadreniam žalovaného, ktorý poukazoval na skutočnosť, že väzobné stíhanie si zaviniť samotný žalobca, čo vyplýva z uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Tpo/34/06-21 zo dňa 25.7.2006 ... pričom v odôvodnení Krajský súd v Prešove konštatuje, citujem: „Obavu uvedenú v § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku naplňuje skutočnosť, že obvinený už bol v minulosti 5-krát súdne trestaný pre rôznorodú trestnú činnosť. Naposledy rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/402/02 zo dňa 18.6.2003 pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods. 1 Trestného zákona, kde mu bol uložený peňažný trest vo výmere 21.000,- Sk, tiež náhradný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka, pričom peňažný trest doposiaľ uhradený nebol. Za takéhoto stavu v tomto štádiu trestného stíhania aj podľa názoru krajského súdu hrozí, že ponechaním obvineného na slobode, tento by mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti násilného charakteru vychádzajúc aj z možného motívu konania, ktorý označil poškodený Ján Kurej, teda vzájomných dlhodobých sporov o náhradu škody" ... súd vychádzal z odpisu registra trestu žalobcu, z ktorého vyplýva, že žalobca bol pred vzatím do väzby 5-krát súdne trestaný pre rôznu trestnú činnosť, čo podľa názoru súdu zakladá dôvody, pre ktoré žalobcovi nevznikol nárok na náhradu škody z dôvodu, že väzobné stíhanie si zaviniť samotný žalobca. S poukazaním na ust. § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. v znení noviel, teda žalobcovi nevznikol nárok na náhradu škody, a preto súd žalobu zamietol v celom rozsahu» (bod 59 a 60 odôvodnenia prvostupňového rozsudku).

14.2. V rámci podaného odvolania (č.l. 375 a 376 súdneho spisu) žalobca v nesúhlase s interpretáciou vyššie citovaného zákonného ustanovenia uvádzal, že pri aplikácii tohto ustanovenia nie je významné to, že bol v minulosti opakovane súdne trestaný, ale to či správanie obvineného bolo dôvodom k obave zakladajúcej dôvod, pre ktorý bol vzatý do väzby, teda, že osoba si musela väzbu zaviniť. Žalobca tiež tvrdil, že o žiadnom skutku (pre ktorý bolo začaté voči nemu trestné stíhanie a bol vzatý do väzby, pozn.) nemal vedomosť, ani nezutekal, nepokračoval v trestnej činnosti a ani neovplyvňoval žiadny svedkov.

14.3. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí považoval uvedenú námietku žalobcu za nedôvodnú a konkrétne uviedol, že „sa nestotožňuje s tvrdením žalobcu, že skutočnosť, že žalobca bol v minulosti niekoľkokrát súdne trestaný nemožno považovať za zavinenie väzby samotnou osobou ... a nemôžu zakladať dôvody preventívnej väzby ... Zmyslom preventívnej väzby je zaistiť osobu obvineného, u ktorej existuje dôvodná obava vyplývajúca z konkrétnych skutočností, že bude opakovať trestný čin, pre ktorý je stíhaný, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval, alebo ktorým hrozil. Uvedený väzobný dôvod ... je založený na predpoklade, že účelom trestného stíhania je i predchádzanie trestnej činnosti". Následne zopakoval vyššie uvedenú argumentáciu prvostupňového súdu (bod 14.1.) a uviedol, že „nemožno prehliadnuť páchanie trestnej činnosti žalobcom v minulosti, ktorá bola jedným z dôvodov, pre ktorý súd rozhodol o väzbe v predmetnom konaní. Hoci z pohľadu žalobcu je páchanie trestnej činnosti minulosťou, podľa názoru odvolacieho súdu je faktom, zavinenie ktorého nemožno pričítať nikomu inému ako žalobcovi samotnému a zároveň skutočnosťou, ktorá v súčasnosti vylučuje jeho nárok na náhradu škody". (body 22 až 25 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

15. Vo veci sp. zn. 2Cdo/154/2019 v podobných súvislostiach najvyšší súd poukázal na správu prejednanú a schválenú plénom NS ČSSR o účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. z 30. novembra 1977, sp. zn.

Plsť 3/77, ktorú je možné považovať za ustálenú prax dovolacieho súdu a má svoj dopad aj na ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. Z uvedeného rozhodnutia v podstatnom vyplýva, že „je ... nesprávne ... ak súdy dostatočne nezistujú, či skutočne osoba vzatá do väzby svojím konaním dala príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia ... K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu ... treba, aby si obvinený sám väzbu zavinil. ... Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu malo by však byť preukázané ... určité konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov a pod., ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatel'a je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je tu dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených ... Predmetná judikatúra ohľadne posudzovania viny obvineného na vzatí do väzby je aktuálna aj k § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z." (podobne aj 7Cdo/243/2019).

15.1. Podobná otázka bola nastolená aj žalovanou v rámci dovolania, o ktorom rozhodol najvyšší súd v uznesení z 18. augusta 2020 sp. zn. 1Cdo/68/2020. V uvedenej veci najvyšší súd v súvislosti s článkom 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uviedol, „že v dôsledku oslobodenia obžalovaného spod obžaloby sa väzba stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy nezákonnou, a tým zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú oslobodenému obvinenému vykonanou väzbou. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd preto v jednom konzistentnom celku správne rozhodli i na podklade toho, že zavinenie obvineného, pri vzatí do väzby, treba zakaždým skúmať z dôvodov, pre ktoré bol do väzby vzatý, a to vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam, a nie na základe toho, či bol ten ktorý obvinený už trestaný alebo či pri vzatí do väzby kládol odpor a podobne".

16. Najvyšší súd k interpretácii ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. dáva do pozornosti odvolaciemu súdu, že pre posúdenie, či obvinený (obžalovaný) si väzbu zavinil sám, sú (po zvážení konkrétnych okolností individuálneho prípadu) významné skutočnosti, ktoré boli dôvodom pre jeho vzatie do väzby, pričom samotný pojem zavinenie je potrebné vykladať skôr reštriktívne, aby samotný aspekt zavinenia neznamenal vo svojej podstate popretie úmyslu zákonodarcu založiť zodpovednosť štátu aj za zákonné rozhodnutia o väzbe. V okolnostiach posudzovanej veci by mohla mať skutočnosť, že obvinený už bol v minulosti päťkrát súdne trestaný pre rôznorodú trestnú činnosť svoj význam pri zavinení si väzby (iba) vtedy, ak by sa žalobca priznal k spáchaniu zločinu, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, čo ale z obsahu rozhodnutí nižších súdov nevyplýva. Naopak žalobca v odvolaní tvrdil, že o žiadnom skutku (pre ktorý bolo začaté voči nemu trestné stíhanie a bol vzatý do väzby, pozn.) nemal vedomosť (bod 14.2.).

17. Odvolací súd teda na skutkové tvrdenia a právne argumenty žalobcu, hoci boli resp. mohli byť pre rozhodnutie o odvolaní podstatné a právne významné, nedal špecifickú odpoveď a jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom sa nevyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.

18. Žalobcom namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke vady konania namietanej dovolateľom mala potom za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené v ustanovení § 387 ods. 3 a § 393 ods. 2 a 3 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcu dôvodné podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že došlo k porušeniu práva žalobcu (dovolateľa) na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Táto skutočnosť je

okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.